

Kommunikationsutskottet

Statsrådets redogörelse Finlands digitala kompass

INLEDNING

Remiss

Statsrådets redogörelse Finlands digitala kompass (SRR 10/2022 rd): Ärendet har remitterats till kommunikationsutskottet för betänkande och till förvaltningsutskottet, kulturutskottet och ekonomiutskottet för utlåtande. Riksdagen beslutade senare att ändra sitt tidigare beslut så att förvaltningsutskottet inte ska lämna utlåtande i ärendet till kommunikationsutskottet.

Utlåtanden

Utlåtanden har lämnats av

- kulturutskottet KuUU 34/2022 rd
- ekonomiutskottet EkUU 69/2022 rd

Sakkunniga

Utskottet har hört

- enhetschef Maria Rautavirta, kommunikationsministeriet
- konsultativ tjänsteman Maaria Mäntyniemi, kommunikationsministeriet
- specialsakkunnig Anita Juho, finansministeriet
- ledande sakkunnig Olli-Pekka Rissanen, finansministeriet
- undervisningsråd Jonna Korhonen, undervisnings- och kulturministeriet
- specialsakkunnig Tiina Hanhike, arbets- och näringsministeriet
- specialsakkunnig Joonas Aitonurmi, Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata
- ledande sakkunnig Päivi-Maria Virta, Transport- och kommunikationsverket
- direktör Mikko Pitkänen, Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata
- dataadministrationschef Ari Vähä-Erkkilä, Folkpensionsanstalten
- specialsakkunnig Tea Hoffren, Riksomfattande handikapprådet
- professor emeritus Matti Pohjola, Aalto-universitetet
- professor Kirsimarja Blomqvist, Villmanstrand-Lahtis tekniska universitet LUT
- direktör för samhällsrelationer Irina Kupiainen, CSC - IT-centret för vetenskap
- chef för samhällsrelationer Johanna Tuuri, Rundradion
- arbetslivsprofessor Petri Rouvinen, Teknologiska forskningscentralen VTT Ab
- ledande expert Mika Tuuliainen, Finlands näringsliv rf
- verkställande direktör Jarmo Matilainen, Finnet-förbundet rf
- verkställande direktör Peter Sund, Finnish Information Security Cluster - Kyberala ry

Betänkande KoUB 28/2022 rd

- specialsakkunnig Heli Hänninen, Finlands Kommunförbund
- nätverksspecialist Jari Salo, TIEKE Utvecklingscentralen för Informationssamhälle rf
- juridisk chef Marko Lahtinen, Tietoliikenteen ja tietotekniikan keskusliitto, FiCom ry.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Skatteförvaltningen
- Utbildningsstyrelsen
- Elisa Abp
- Sanoma Media Finland Oy
- Telia Finland Oyj
- Finanssiala ry
- Teknologindustri rf
- Älykkään liikenteen verkosto - ITS Finland ry.

Inget yttrande av

- MTV Ab.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

(1) Utskottet anser att redogörelsens syfte och mål är bra och tillstyrker dem. Vid sakkunnighörandet har redogörelsen i huvudsak också ansetts vara väl beredd och heltäckande.

(2) I den digitala kompassen är målen fördelade i enlighet med Europeiska unionens digitala kompass i fyra delområden: digitalt kompetent befolkning och arbetskraft, digital infrastruktur, digitalisering av företag och digitala offentliga tjänster. Utskottet anser det vara ändamålsenligt att många av målen i Finlands digitala kompass har satts upp på en högre nivå än EU:s gemensamma mål.

(3) Utskottet anser att redogörelsen väl beskriver Finlands nuläge, möjligheter och utmaningar i utvecklingen av digitaliseringen. Utskottet anser det också motiverat att redogörelsen betonar den gröna omställningen. Vid sakkunnighörandet betonades möjligheterna att utveckla energieffektiviteten inom olika sektorer av digitaliseringen.

(4) Utskottet välkomnar att redogörelsens tidsram sträcker sig fram till 2030. Ett perspektiv som sträcker sig över flera valperioder är enligt utskottet nödvändigt för att möjliggöra långsiktig utveckling och investeringar.

(5) Vid utfrågningen av sakkunniga betonades dataekonomins, kompetensens och den gröna digitaliseringens betydelse som drivkrafter för Finlands digitala utveckling. Utskottet betonar digitaliseringen i allmänhet som en kritisk faktor för konkurrenskraften och betonar också den centrala betydelsen av förtroendet när det gäller att främja digitaliseringen. Sakkunniga har framfört att det kan krävas nya handlingsmodeller för att bygga upp och bevara det förtroende som behövs i fortsättningen.

Betänkande KoUB 28/2022 rd

En digitalt kompetent befolkning och arbetskraft

(6) I redogörelsen har bristen på kompetent arbetskraft ansetts vara ett av hoten mot Finlands digitalisering och dataekonomi i framtiden. Sakkunniga har betonat att bristen på experter redan nu utgör en flaskhals bland annat i utvecklingen av cybersäkerheten, men också mer allmänt i främjandet av digitaliseringen.

(7) Genom satsningar på kompetens skapas möjligheter till uppkomsten av nya innovationer, vilket vid sakkunnighörandet har ansetts vara en av de viktigaste källorna till ekonomisk tillväxt. Vid sakkunnighörandet betonades dessutom att digital kompetens bör ses i ett bredare perspektiv än enbart som tekniska färdigheter och att det är viktigt att definiera och utveckla den digitala bildningen, färdigheterna och kompetensen i större utsträckning. Också kulturutskottet fäste i sitt utlåtande KuUU 34/2022 rd uppmärksamhet vid detta.

(8) Goda grundläggande digitala färdigheter, såsom mediekompetens, är medborgarfärdigheter som bör reformeras och upprätthållas aktivt. Kulturutskottet betonade i sitt utlåtande att man i den grundläggande utbildningen med beaktande av elevernas ålder och utvecklingsnivå bör säkerställa att varje elev uppnår tillräckliga grundläggande digitala färdigheter.

(9) Sakkunniga har betonat att Finland för att klara sig i konkurrensen bör satsa inte bara på IKT- och teknologikompetens, utan framför allt på att kombinera denna kompetens med spetskompetens inom andra branscher i utbildningen. För att öka konkurrenskraften krävs också internationellt erkänd forskning och tillräckliga FoUI-satsningar.

(10) Utskottet konstaterar att man för att säkerställa tillgången på arbetskraft och kompetens utöver utbildningen bör se till att Finland är ett attraktivt land för internationella digitala experter.

Digital infrastruktur

(11) Utskottet betonar att en välfungerande och trygg kommunikationsinfrastruktur är en nödvändig förutsättning för att hela det moderna samhället ska fungera och digitaliseringen främjas inom olika sektorer. Sakkunniga har framfört att det är nödvändigt med betydande investeringar för att nå de mål för infrastrukturuområdet som lyfts fram i redogörelsen. Utskottet anser det vara viktigt att man vid genomförandet av redogörelsen hittar metoder för att öka investeringarna och säkerställa en jämlik tillgång till digitala tjänster.

(12) Inom dataekonomin baserar sig värdeskapande på utnyttjande av data för olika ändamål och utveckling av nya tjänster och innovationer. Vid sakkunnighörandet betonades behovet av att underlätta delning och utnyttjande av data och betonades att man inom datapolitiken inte bör gå för långt med att reglera de europeiska aktörerna.

(13) Utskottet betonar att cybersäkerheten, informationssäkerheten och dataskyddet måste beaktas i alla faser av främjandet av digitaliseringen. Dessutom anser utskottet att Finlands försörjningsberedskap bör säkerställas i fråga om kommunikationsnät och digitala tjänster.

Betänkande KoUB 28/2022 rd

Digitalisering av företag

(14) Företagen har en central betydelse för att uppnå fördelarna med digitaliseringen. Sakkunniga har betonat de nya affärsmöjligheter som digitaliseringen medför och behovet av att satsa exempelvis på att utnyttja exportmöjligheterna för ren teknik. Vid sakkunnighörandet har det dessutom betonats att det i fortsättningen bör gå betydligt snabbare än för närvarande att föra ut forsknings- och utvecklingsresultat på marknaden via företag.

(15) Ekonomiutskottet ansåg i sitt utlåtande EkUU 69/2022 rd att det är viktigt att särskilt små och medelstora företag stöds och vägleds i utnyttjandet av digitala lösningar och att näringslivet aktivt involveras i att planera och utföra genomförandet av redogörelsen.

Digitala offentliga tjänster

(16) Vid utfrågningen av sakkunniga betonades den offentliga förvaltningens roll när det gäller att möjliggöra utveckling och skapa förutsättningar. När det gäller offentliga tjänster har redogörelsen ansetts stödja långsiktigt arbete för att utveckla digitala offentliga tjänster och öka tjänsterna.

(17) Vid sakkunnighörandet har det dessutom framförts att kommunerna som aktörer i redogörelsen har ägnats liten uppmärksamhet med beaktande av att de har en viktig roll när det gäller att nå målen i redogörelsen.

Vissa andra synpunkter

(18) Sakkunniga har betonat att det i stället för att öka digitaliseringens volym är motiverat att koncentrera sig särskilt på att eftersträva de konsekvenser och fördelar som denna utveckling medför. Sakkunniga har föreslagit att ökad produktivitet ska vara ett av målen i den digitala kompassen. Produktivitetsökningen har ansetts kräva inte bara digitalisering utan också i något skede att man slopar de gamla produktionssätten.

(19) Kulturutskottet lyfter i sitt utlåtande fram behovet av att vid främjandet av digitaliseringen beakta den äldre befolkningens kompetens och stärkandet av delaktigheten. Kulturutskottet fäste i sitt utlåtande också uppmärksamhet vid att redogörelsen inte alls behandlar barn som en specialgrupp.

(20) Kommunikationsutskottet betonar att digitala lösningar och tjänster är ett centralt medel också för att utveckla trafiksystemets effektivitet. Utskottet anser att det finns ett uppenbart behov av tilläggssatsningar på detta.

Genomförandet av redogörelsen

(21) Vid sakkunnighörandet betonades vikten av det praktiska genomförandet och uppföljningen av åtgärderna för att målen i redogörelsen ska nås.

Betänkande KoUB 28/2022 rd

(22) Utskottet håller med ekonomiutskottet om att tillgodoseendet av Finlands starka sidor kräver långsiktigt, målmedvetet och sektorsövergripande samarbete samt strategiskt riktade investeringar. Ekonomiutskottet betonade i sitt utlåtande också vikten av öppenhet och samarbete med berörda grupper vid beredningen och genomförandet av digitalkompassen.

(23) I redogörelsen uppställs ett mål för den förvaltningsövergripande ledningen av digitaliseringen. Vid sakkunnighörandet har det betonats att ministerarbetsgruppen för utveckling av digitaliseringen och digitaliseringsbyrån har erbjudit en god verksamhetsmodell som det utifrån erfarenheterna är befogat att vidareutveckla som en nätverksbaserad verksamhetsmodell. Sakkunniga har fortsatt betonat att detta är en central förutsättning för att målen i redogörelsen ska nås.

(24) Utskottet anser det vara nödvändigt att tillräckliga resurser och tillräcklig finansiering säkerställs för genomförandet av redogörelsen för att de uppställda målen ska nås. Åtgärderna bör syfta till att stärka Finlands förmåga att svara på den globala konkurrensen, främja investeringar, välfärd och produktivitetstillväxt samt säkerställa att Finland inte blir efter i den digitala utvecklingen.

(25) Utskottet betonar också vikten av att tillgängligheten beaktas och att EU-finansieringen utnyttjas vid genomförandet av målen i redogörelsen.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Kommunikationsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner ett ställningstagande med anledning av redogörelse SRR 10/2022 rd.

Utskottets förslag till ställningstagande

Riksdagen har ingenting att anmärka med anledning av redogörelsen.

Betänkande KoUB 28/2022 rd

Helsingfors 16.2.2023

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Suna Kymäläinen sd
vice ordförande Ari Tornainen cent
medlem Pekka Aittakumpu cent
medlem Heikki Autto saml
medlem Sandra Bergqvist sv
medlem Seppo Eskelinen sd
medlem Janne Heikkinen saml
medlem Petri Huru saf
medlem Juho Kautto vänst
medlem Jari Kinnunen saml
medlem Johan Kvarnström sd
medlem Joonas Könttä cent
medlem Sheikki Laakso saf
medlem Jenni Pitko gröna
medlem Mirka Soinikoski gröna
medlem Paula Werning sd.

Sekreterare var

utskottsråd Juha Perttula.